

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language



Eich cyf/Your ref P-06-1347
Ein cyf/Our ref JMEWL/00920/23

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jack Sargeant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

12 Gorffennaf 2023

Annwyl Jack,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 25 Mai ynghylch materion a godwyd mewn deiseb a ddaeth i law'r Pwyllgor Deisebau gan Clare Anna Mitchell.

Mae tegwch a chynhwysiant yn ganolog i'r diwygiadau y mae Llywodraeth Cymru yn eu gwneud i'r system addysg yng Nghymru. Rydym yn benderfynol o greu system lle caiff anghenion unigol eu nodi'n gynnar, lle yr eir i'r afael â nhw yn gyflym, a lle y bydd pob dysgwr yn cael cefnogaeth i gyflawni ei botensial.

Mae ein diwygiadau addysg yn cynnwys newid y Cwricwlwm yng Nghymru a chyflwyno system newydd i gefnogi dysgwyr ag ADY. Mae'r [Cwricwlwm i Gymru](#) wedi'i gynllunio i godi lefel dyheadau pob dysgwr. Mae'n gweld pob dysgwr fel unigolyn sydd â gwahanol gryfderau a meysydd i'w datblygu, a all symud ymlaen mewn gwahanol ffyrdd ac ar gyflymder gwahanol.

Ochr yn ochr â diwygio'r Cwricwlwm, rydym yn cyflwyno'n raddol system ADY newydd sy'n disodli'r system anghenion addysgol arbennig (AAA). Mae'r system ADY yn newid y fframwaith cyfreithiol yn ogystal ag arferion i gefnogi plant a phobl ifanc, fel bod eu hanghenion yn cael eu diwallu mewn ffordd fwy amserol. Mae'r system newydd yn sicrhau y cynllunnir yn briodol ar gyfer darpariaeth ddysgu ychwanegol i ddiwallu ADY dysgwyr 0-25 oed sydd ei hangen, gan ei diogelu mewn un Cynllun Datblygu Unigol (CDU) statudol. Mae hefyd yn cryfhau hawliau plant ac yn sicrhau bod barn, dymuniadau a theimladau'r plentyn a'i rieni yn cael eu clywed. Mae'r system ADY wedi'i seilio ar Ddeddf ADY a'r Tribiwnlys Addysg a [Chod ADY Cymru](#).

Rydym yn cydnabod pwysigrwydd gweithlu medrus i lwyddiant ein diwygiadau addysg. Mewn Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) ac mewn sesiynau dysgu proffesiynol parhaus i athrawon mewn swyddi, mae diwallu anghenion pob dysgwr yn flaenoriaeth. Mae cefnogi

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

dysgwyr ag ADY yn rhan o astudiaethau craidd athro dan hyfforddiant, ac mae safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth yn nodi'n glir y cyfrifoldeb sydd ar bob athro ac arweinydd i sicrhau bod anghenion pob dysgwr yn cael eu diwallu, gan gynnwys dysgwyr â chyflyrau niwrowahanol. Mae pob aelod staff sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc ag ADY yn gyfrifol am ofalu bod anghenion eu dysgwyr yn cael eu hadnabod a'u diwallu.

Mae'r Rhaglen Dysgu Proffesiynol ac Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) wedi'i chynllunio i baratoi athrawon dan hyfforddiant i feithrin ystafelloedd dosbarth cynhwysol, fel bod athrawon yn parhau i allu diwallu anghenion pob dysgwr. Fel rhan o'r broses o adnewyddu'r meini prawf achredu ar gyfer rhaglenni AGA, rydym wedi cryfhau'r disgwyliadau o ran cefnogi dysgwyr ag ADY fel rhan o astudiaethau craidd athrawon dan hyfforddiant.

Un rhan allweddol o'n gwaith wrth weithredu'r system ADY newydd yw ceisio sicrhau y gall athrawon ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i ddiwallu anghenion dysgwyr ag ADY, fel y gallant ddefnyddio addysgu gwahaniaethol neu ymyriadau eraill wedi'u targedu, er mwyn i blant allu dysgu'n fwy effeithiol, ac er mwyn gwneud y defnydd gorau o gyngor a chymorth arbenigol.

Mae athrawon yn gyfrifol am eu dysgu a'u datblygiad proffesiynol eu hunain. Er mwyn eu helpu nhw ac ymarferwyr eraill, rydym wedi datblygu dull cenedlaethol o ddysgu proffesiynol a hawl dysgu proffesiynol sy'n hyrwyddo'r cymorth y mae gan ymarferwyr, arweinwyr systemau ac ymgynghorwyr hawl i'w cael.

Fel rhan o'r cyfleoedd dysgu proffesiynol sydd ar gael i bob athro, rydym wedi datblygu llwybr dysgu proffesiynol ADY cenedlaethol ar-lein, sydd ar gael ar [Hwb](#) yn y Gymraeg a'r Saesneg. Mae'r hyfforddiant yno i helpu pob athro i gefnogi dysgwyr ag ADY, ac yn enwedig Cydlynwyr ADY, sy'n chwarae rôl strategol mewn ysgolion ac sy'n gweithredu fel y pwynt cyswllt cyntaf i staff sy'n ceisio cyngor ac arweiniad ar ADY. Mae elfennau allweddol y dysgu hwn yn cynnwys ymarfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ac yn gynhwysol, dull ysgol gyfan, a chydlynu darpariaeth ddysgu ychwanegol yn effeithiol ar draws lleoliadau addysgol. Rydym hefyd wedi bod yn gweithio gyda Chynghrair Anghenion Ychwanegol y Trydydd Sector i greu gwybodaeth i ysgolion ar fathau penodol o anawsterau a/neu anabledau dysgu.

Gall athrawon sydd am ymchwilio ymhellach ymgymryd â'r MA Cenedlaethol (Meistr) mewn Addysg (Cymru) – ADY. Mae'r llwybr hwn ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg ac mae'n rhoi cyfle i athrawon wella eu gwybodaeth broffesiynol am ADY, ymgysylltu ag ymchwil a gwella eu hymarfer mewn perthynas ag ADY.

Rydym wedi datblygu [hyfforddiant](#) ac adnoddau i godi ymwybyddiaeth o'r system ADY newydd yn gyffredinol, ac wedi cyhoeddi canllawiau i helpu ymarferwyr. Mae'r rhain yn rhoi manylion ymyriadau effeithiol ar gyfer dysgwyr sydd â [nam ar y synhwyrâu](#), [awtistiaeth](#) ac [anhwylder diffyg canolbwyntio a gorfywiogrwydd](#) mewn lleoliadau addysg. Rydym hefyd yn gweithio gyda [Thîm Awtistiaeth Cenedlaethol Cymru](#), sy'n helpu i godi ymwybyddiaeth o gyflyrau niwrowahanol ar draws pob proffesiwn, i gynnig [adnoddau pwrpasol](#) i ymarferwyr.

Mae cynorthwywyr addysgu yn rhan werthfawr ac annatod o weithlu ysgolion, ac mae ganddynt rôl bwysig i'w chwarae mewn proffesiwn addysg o ansawdd uchel. Mae ein Llwybr Dysgu presennol ar gyfer Cynorthwywyr Addysgu yn cynnig cyfleoedd dysgu proffesiynol i gefnogi cynorthwywyr addysgu drwy gydol eu gyrfa. Rydym wedi sefydlu Grŵp Llywio Dysgu Proffesiynol i edrych ar yr holl gyfleoedd dysgu proffesiynol ar gyfer cynorthwywyr addysgu yng Nghymru. Nod y grŵp hwn yw sicrhau mynediad cyfartal at hyfforddiant cyson o ansawdd da sydd wedi'i dargedu ar gyfer ein cynorthwywyr addysgu. Gwneir buddsoddiad o £1 miliwn y flwyddyn i helpu gyda datblygiad a llwybr dysgu proffesiynol pob cynorthwydd addysgu yn y system.

Mae sicrhau cyflenwad o athrawon a chynorthwywyr addysgu medrus sy'n siarad Cymraeg yn rhan allweddol o ddatblygu ein gweithlu sy'n siarad Cymraeg. Mae [Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn Addysg](#) yn nodi nifer o gamau gweithredu gan gynnwys datblygu a hyrwyddo mwy o lwybrau i fynd yn gynorthwywyr addysgu mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg, a datblygu cyfleoedd dysgu proffesiynol penodol wedi'u targedu er mwyn i bob cynorthwy-ydd addysgu fod yn hyderus i gefnogi dysgwyr i ddatblygu eu Cymraeg.

O ran darpariaeth Gymraeg i ddysgwyr ag ADY, un o nodau craidd y Ddeddf ADY yw creu system ddwyieithog o gymorth i ddysgwyr ag ADY. Mae'r Ddeddf ADY yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol a lleoliadau addysg ystyried p'un a ddylid cynnig darpariaeth ddysgu ychwanegol (DDdY) i blant neu bobl ifanc yn Gymraeg. Pan fo angen DDdY ar ddysgwr yn Gymraeg, rhaid nodi hyn yn ei CDU, a rhaid cymryd pob cam rhesymol i sicrhau ei bod yn cael ei rhoi. Mae gan bob awdurdod lleol Gynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg sy'n cynnwys amcan i wella DDdY cyfrwng Cymraeg yn eu hardal.

Rydym yn cydnabod bod angen datblygu mwy o adnoddau Cymraeg i ddysgwyr sydd ag ADY. Drwy'r cwmni adnoddau addysgol dwyieithog sydd newydd ei sefydlu, 'Adnodd', rydym yn anelu at barhau i greu adnoddau cyfrwng Cymraeg newydd i gefnogi prosesau dysgu ac addysgu o dan y Cwricwlwm i Gymru, a nodi a chomisiynu adnoddau i gefnogi dysgwyr ag ADY yn well.

O ran casglu data, nid oes cod yn y Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) ar gyfer 'darpariaeth gyffredinol', nad yw'n derm a ddiffiniwyd yn y gyfraith nac y cyfeirir ato yn y Cod ADY. Mae'r term hwn yn un y mae ysgolion ac awdurdodau lleol yn ei ddefnyddio i gwmpasu strategaethau, adnoddau ac addasiadau i'r cwricwlwm a'r amgylchedd a fabwysiedir gan ymarferwyr i gael gwared ar rwystrau i ddysgu i bob plentyn a pherson ifanc.

Cafodd y cod 'anawsterau dysgu cyffredinol' hefyd ei dynnu o'r CYBLD. Mae'n ymddangos bod dileu'r categori hwn wedi arwain at dynnu llawer o ddisgyblion o'r gofrestr AAA yn gyfan gwbl gan nad oedd modd eu nodi mewn categori arall. Mae hyn yn awgrymu'n gryf nad oedd llawer o ddisgyblion a gategoreiddiwyd fel rhai ag anawsterau dysgu cyffredinol yn bodloni'r diffiniad cyfreithiol o ran AAA neu ADY mewn gwirionedd.

Mae'r newidiadau i gasgliad data CYBLD ADY yn rhan o waith mwy hirdymor i sicrhau ei fod yn ffynhonnell ddata gadarn ar ddysgwyr ag ADY. Mae gweithgor yn cael ei gynnull i gynllunio ac ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol ynghylch unrhyw newidiadau arfaethedig i'r gofynion data ar gyfer casgliad data Ionawr 2025. Tan hynny ni wneir unrhyw newidiadau ychwanegol er mwyn olrhain a monitro set ddata gyson am weddill y cyfnod gweithredu.

O ran cyfeirio rhieni dysgwyr ag ADY, mae dyletswydd ar awdurdodau lleol o dan y Ddeddf ADY i roi sylw i farn, dymuniadau a theimladau'r plentyn a'i riant; pwysigrwydd sicrhau bod y plentyn a'i riant yn cymryd rhan mor llawn â phosibl mewn penderfyniadau ynghylch ei ADY/DDdY; a phwysigrwydd sicrhau bod y plentyn a'i riant yn cael y wybodaeth a'r cymorth angenrheidiol i allu cyfrannu at y penderfyniadau hynny. Mae'r ddyletswydd hon yn adlewyrchu ethos ymarfer sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Rydym wedi cyhoeddi [canllaw i rieni ar hawliau](#) o dan y system ADY, ac mae rhagor o wybodaeth am gynnwys a chefnogi plant a'u rhieni ar gael ym Mhennod 4 Cod ADY Cymru. Mae cyngor ac arweiniad annibynnol i rieni hefyd ar gael gan [SNAP Cymru](#).

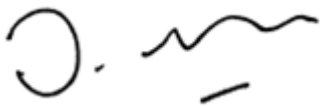
Mae SNAP Cymru wedi bod yn cynnal cyfres o ddigwyddiadau wyneb yn wyneb rhad ac am ddim i godi ymwybyddiaeth o'r gwaith o ddiwygio'r system ADY ymhlith teuluoedd plant ag ADY ledled Cymru, ac mae mwy o ddigwyddiadau wedi'u cynllunio. Caiff gwybodaeth am y digwyddiadau hyn ei phostio ar wefan SNAP Cymru.

Drwy ein rhaglen weithredu ADY, rydym yn gweithio gyda'r sector i sicrhau bod yna ddealltwriaeth gadarn o'r system ADY, a bod dysgwyr sydd ag ADY yn cael eu cefnogi gan ganolbwyntio ar yr unigolyn ac ymateb i'r anghenion.

Nid oes angen diagnosis meddygol er mwyn manteisio ar gymorth addysgol priodol i ddiwallu anghenion dysgwr, ac ni ddylid oedi cyn darparu cymorth tra bydd dysgwr yn aros am asesiad. Fel rhan o'i gwaith i adeiladu ar seiliau strategaeth awtistiaeth Cymru a'r cod ymarfer statudol ar gyfer gwasanaethau awtistiaeth, ym mis Gorffennaf 2022 [cyhoeddodd](#) Llywodraeth Cymru ei bod yn buddsoddi £12 miliwn mewn rhaglen genedlaethol newydd i wella gwasanaethau cyflyrau niwroddatblygiadol tan 2025, ac ar 2 Mai rhoddodd [ddiweddariad](#) ar y cynnydd. Mae'r rhaglen hon yn mynd i'r afael â'r pwysau uniongyrchol ar amseroedd aros am asesiadau ac yn datblygu gwasanaethau cynaliadwy, integredig sy'n ymateb i anghenion, gan ddarparu gweithlu medrus a gwydn, sy'n cynnwys ysgolion a staff addysgu. Bydd hefyd yn cynnwys gwasanaethau cyngor a chymorth ychwanegol ar gyfer rhieni a gofalwyr. Ym mis Ebrill eleni, lansiodd peilot i ymestyn llinell gymorth C.A.L.L., i ddarparu Llinell Wrando i'r Rhai sy'n Byw gyda Niwrowahaniaeth – lle diogel i bobl ifanc niwrowahanol a'u rhieni a'u gofalwyr siarad am eu profiadau (y rhif ffôn yw 0800 132737).

Sefydlwyd [Grŵp Cynghori Gweinidogol Niwrowahaniaeth](#) i roi cyngor i'r Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol ar y rhaglen hon, sy'n cynnwys pobl o fyd addysg a phobl sydd â phrofiad o niwrowahaniaeth. Mae ein [Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol](#) hefyd yn cynnig cyngor, hyfforddiant a chanllawiau arbenigol ar awtistiaeth a chyflyrau niwroddatblygiadol eraill. Mae eu hadnoddau ar gael ar wefan [AwtistiaethCymru](#) ac ar Hwb, platfform dysgu ar-lein Llywodraeth Cymru.

Yn gywir,



Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language